

Брюксел, 25 ноември 2024 г.
(OR. en)

15569/24

SOC 832
EMPL 583
GENDER 251
ECOFIN 1363
EDUC 437

БЕЛЕЖКА

От: Председателството
До: Комитета на постоянните представители/Съвета

Относно: Всеобхватни решения на демографските предизвикателства:
подкрепа за родителите и отключване на неизползвания потенциал на
младите и по-възрастните поколения
– *Ориентационен дебат*

Приложено на делегациите се изпраща бележка с насоки, изготвена от председателството с оглед на ориентационния дебат по посочената по-горе тема на заседанието на Съвета по заетост, социална политика, здравеопазване и потребителски въпроси на 2 декември 2024 г.

**Всеобхватни решения на демографските предизвикателства:
подкрепа за родителите и отключване на неизползвания потенциал
на младите и по-възрастните поколения**

Ориентационен дебат

Демографските промени оказват голямо влияние върху обществата и човешкия капитал на Европейския съюз. Те засягат нашите икономики като цяло, както и териториалното и социалното ни сближаване. Населението на Европа застарява и скоро ще започне да намалява. Очаква се до 2050 г. делът на ЕС от световното население да бъде под 5 %. Тези демографски тенденции могат да имат значителни последици за дългосрочната конкурентоспособност на ЕС. Ако тези тенденции се запазят, те биха могли да изострят недостига на пазара на труда и да създадат натиск върху националните бюджети и системите за социална сигурност. В допълнение към опасенията, свързани с устойчивостта, тези тенденции оказват дълбоко въздействие и върху производителността.

Демографските промени до голяма степен са повлияни от индивидуалния избор. Затова основната цел на политиките на ЕС и националните политики следва да бъде да подкрепят хората за постигането на техните стремежи, свързани, наред с другото, с личната кариера и семейния живот.

Подкрепа за родителите в условията на днешните неотложни демографски предизвикателства

С оглед на горепосочените предизвикателства следва да се обърне специално внимание на засилването на всеобхватната подкрепа за родителите, за да се създаде по-благоприятна за семейството среда, която да е насочена към социално-икономическите последици от застаряването на населението и намаляването на раждаемостта. Тази среда следва да отчита ползите от подобряването на равновесието между професионалния и личния живот и равенството между половете, като позволява и на двамата родители, на жените и мъжете, да извършват платена работа. Политиките следва да проучат и засилят мерки, като например укрепване на адекватно компенсираня и гъвкав родителски отпуск, включително отпуск по бащинство, финансово приемливи, достъпни и висококачествени грижи за деца и дългосрочни грижи, както и мерки за улесняване на достъпа до финансово достъпни, достойни и устойчиви жилища.

Когато се подкрепят отделните лица и родителите при съвместяването на професионалния и личния живот, от съществено значение е да се помисли за „основан на потребностите подход“, което означава гъвкава, адаптивна рамка, която дава приоритет и отговаря на различните лични и професионални нужди на работниците, като същевременно насърчава равното споделяне на отговорностите за полагане на грижи между жените и мъжете и насърчава съчетаването на професионалните отговорности с отговорностите за полагане на грижи. Този подход изтъква значението на разбирането и посрещането на специфичните нужди на отделните лица, за да се подобри тяхното благосъстояние. Той включва оценка и отчитане на специфичните обстоятелства на гражданите на ЕС, като например семейни отговорности и житейски планове, включително цели за отглеждане на деца и професионално развитие, както и насърчаване на равенството на половете. Гъвкавите схеми на работа могат значително да подобрят равновесието между професионалния и личния живот на родителите, да им дадат възможност да бъдат активни на пазара на труда и да им позволят да управляват по-добре семейния и професионалния живот. Това трябва да бъде съчетано с финансово приемливи, достъпни и висококачествени услуги за образование и грижи в ранна детска възраст, както и за дългосрочни грижи.

Друг важен аспект е равенството между половете. При подпомагането на родителите и семействата е от съществено значение да се насърчава равното участие на жените и мъжете в отговорностите за полагане на грижи и в домакинските отговорности, както и да се подобрят политиките на работното място, които отговарят на индивидуалните нужди и обстоятелства на жените и мъжете, отглеждащи малки деца, като по този начин им се даде възможност да изпълнят своите стремежи. Това ще предотврати и ранното оттегляне от пазара на труда на лицата с отговорности за полагане на грижи.

Освен равновесието между професионалния и личния живот, наличието и достъпът до финансово приемливи и достойни жилища са също от първостепенно значение за създаването на благоприятна за семейството среда. Тя допринася за усещането за сигурност и е основа за създаване на семейство. Например добре насочените субсидии за жилищно настаняване, особено в невъзвръщаем формат, несъмнено могат да спомогнат за постигането на тази цел, когато са съчетани със структурни мерки за гарантиране на предлагането и наличието на финансово приемливи, достойни и устойчиви жилища.

Финансовата стабилност на семействата е от основно значение за решаването на проблема с демографските промени чрез справяне с първопричините за него и същевременно адаптиране към новите реалности. Добре проектираните системи за данъчни облекчения гарантират, че хората са финансово по-добре, когато започват платена работа. Детските надбавки също са начин за подпомагане формирането на семейството и за преодоляване на финансовите пречки пред осъществяването на личните житейски планове.

Мерките, насочени към насърчаване на основано на потребностите равновесие между професионалния и личния живот, утвърждаване на равенството на половете, подпомагане на достъпа до финансово приемливи жилища, както и гарантиране на финансова стабилност и икономическа независимост на семействата, имат за цел да улеснят родителите в постигането на стремежа да имат деца и да постигнат професионалните си цели. Чрез намаляване на финансовите и социалните пречки тези политики имат за цел да насърчат икономическия растеж, да облекчат икономическия натиск върху родителите и да създадат стабилни условия за отглеждане на деца във всички държави – членки на ЕС.

Отключване на неизползвания потенциал на младите и по-възрастните поколения

За да се справим с днешните неотложни демографски предизвикателства, можем да се възползваме и от силните страни както на по-младите, така и на по-възрастните поколения. Както се подчертава в инструментариума за демографията, използването на потенциала на пазара на труда на по-младите и по-възрастните групи е и ще бъде една от най-ефективните мерки за смекчаване на последиците от демографските промени. Същевременно има все по-голяма необходимост от преодоляване на различните реалности между поколенията и от насърчаване на доброволното сътрудничество, което да облекчи отговорностите на родителите за полагане на грижи.

Освен това е необходимо да се използват уменията и потенциалът както на по-младите, така и на по-възрастните хора, като се постави акцент върху образованието, преквалификацията и гъвкавите възможности за заетост с цел адаптиране към демографските реалности, повишаване на икономическата устойчивост и насърчаване на солидарността между поколенията в целия ЕС. По-младите поколения могат да предоставят нови перспективи, да помогнат с технологични умения и образователна подкрепа за децата, осигурявайки на родителите повече време, което да посветят на собствените си роли. Програми, които предоставят на младите хора, освен личностно и професионално развитие, възможността да се свързват доброволно със семейства, нуждаещи се от обучение, грижи за децата или наставничество, биха могли да облекчат ежедневната тежест за родителите, като предлагат практическа и емоционална подкрепа.

В същото време по-възрастното поколение има богат житейски опит, който може да бъде от голяма полза за младите семейства. Създаването на междупоколенчески инициативи и дейности, като например образователни и наставнически програми, доброволчески мрежи или гъвкава заетост по полагане на грижи на непълно работно време от пенсионери, също и на доброволна основа, може да даде възможност на по-възрастните да участват като наставници, помощници и лица, полагащи грижи. Това може не само да обогати семейния живот, но и да даде на по-възрастните страдащи от самота хора усещане за полезност.

Всички тези мерки и усилия заедно могат да създадат подкрепяща общност, основана на диалога и солидарността между поколенията, в която потенциалът на всяко поколение допринася за едно сплотено общество, споделящо тежестта на родителството по начини, които са от полза за всички.

С оглед на гореизложеното министрите се приканват да обсъдят следните насочващи въпроси:

- *Как можем да предоставим помощ на младите хора, за да изпълнят своите стремежи към лично професионално развитие и създаване на семейство?*
- *Какви мерки могат да помогнат за по-нататъшната подкрепа за основано на потребностите равновесие между професионалния и личния живот на родителите, особено на тези с малки деца?*
- *Как солидарността между поколенията, както и отключването на неизползвания потенциал на младите и по-възрастните поколения могат да допринесат за равновесието между професионалния и личния живот на родителите в контекста на демографските промени?*